

Side-by-side-pakket en stocktake

10 september 2026 | Dr. Mart van Hulten (universitair hoofddocent belastingrecht bij het Fiscaal Instituut Tilburg van Tilburg University en fiscaal jurist (counsel) bij Lubbers, Boer & Douma te Den Haag)

1. Samenvatting

Deze wetenschappelijke factsheet bevat een deskresearch-beoordeling van de **verwachte effecten van het Side-by-Side-pakket** (SbS-pakket) en de evaluatie van dat SbS-pakket (*stocktake*) door het OESO/G20 Inclusive Framework on Base Erosion and Profit Shifting (hierna ook wel: IF).¹ Daarbij is gekeken naar de verwachte **gevolgen ten aanzien van de oorspronkelijke doelstellingen van Pijler 2** (zie 5.1 - **deels wenselijk**, zoals het voor nu grotendeels overeind houden en deels versimpelen van het Pijler 2-systeem; **deels onwenselijk**, zoals beïnvloeding van het speelveld en inzetten van fragmentatie die tot uitholling of zelfs opheffing van Pijler 2 kan leiden), de **overeenstemming met recht** (zie 5.2 - **problematisch**: het 'waarom, hoe en wat' van het SbS-pakket wringt op punten met fundamentele rechtswaarden, botst met rechtsbeginselen en riskeert strijdigheid met rechtswetten) en de **indruk van een verantwoordelijke overheid** (zie 5.3 - **zorgwekkend**, bijvoorbeeld door het beeld van powerplay en door de perceptie van een parlementair voldongen feit). Het SbS-pakket en de manier waarop het tot stand is gekomen lijken vanuit die perspectieven al met al geen voor de hand liggende stappen met het oog op een beter functionerend internationaal winstbelastingstelsel. Beoordeeld langs deze lijnen lijkt implementatie van het SbS-pakket op dit moment moeilijk aan te bevelen. Vertrekkend vanuit het bestaande stelsel van Pijler 2 zijn er mogelijk alternatieven die beter scoren dan (delen van) het SbS-pakket.

2. Centrale vraagstelling

De vaste commissie voor Financiën van de Tweede Kamer heeft een wetenschappelijke beoordeling gevraagd van de verwachte effecten van het SbS-pakket en de uitwerking van de stocktake door het IF. Deze centrale vraagstelling is door de rapporteurs nader ingevuld met de volgende vragen:

- In welke mate en waarom is het SbS-pakket al dan niet verenigbaar met de oorspronkelijke doelstellingen van Pijler 2?
- Welke gevolgen heeft het SbS-pakket voor de effectiviteit van de mondiale minimumbelasting?
- Leidt het SbS-pakket tot een gelijk speelveld tussen multinationals uit verschillende staten?

¹ Het OESO/G20 Inclusive Framework on Base Erosion and Profit Shifting (BEPS) omvat 147 staten. Het IF is een door de OESO opgericht en georganiseerd samenwerkingsplatform om wereldwijde implementatie van het OESO BEPS Actieplan te faciliteren. Lopende werkzaamheden van het IF worden aangestuurd door een stuurgroep bestaande uit 28 landen. Zie onder meer: <https://www.oecd.org/en/topics/base-erosion-and-profit-shifting-beps.html> (laatst bekeken op 10 september 2026).

- Voor welke groepen ondernemingen of ondernemingen uit welke staten is het SbS-pakket voordelig en is daar een rechtvaardiging voor?
- In hoeverre zijn de uitzonderingen die het SbS-pakket biedt op de minimumbelasting economisch onderbouwd?
- Is de juridische vormgeving via het SbS-pakket en de mededeling van de Europese Commissie onder artikel 32 van de Pijler-2-richtlijn staats- en EU-rechtelijk houdbaar?
- Welke criteria zou het IF moeten hanteren bij de aangekondigde stocktake om te beoordelen of het SbS-systeem effectief en evenwichtig functioneert?

3. Beoordelingskader/methode

De centrale vraagstelling en de nadere vragen zien onder meer op de verwachte gevolgen en overeenstemming met het recht van het SbS-pakket. Ook wordt gevraagd naar de beoordelingscriteria die het IF zou moeten hanteren bij de stocktake om te beoordelen of het SbS-systeem effectief en evenwichtig functioneert.

Langs de lijnen van het Beleidskompas² en van de benadering toegepast in onder andere mijn promotieonderzoek,³ heb ik het SbS-pakket op basis van *deskresearch* beoordeeld vanuit meerdere gelijkwaardig geachte perspectieven. Daarbij is de focus geweest op de verwachte gevolgen ten aanzien van de oorspronkelijke doelstellingen van Pijler 2 (zie 5.1), de overeenstemming met het recht (zie 5.2) respectievelijk de indruk van een verantwoordelijke overheid (zie 5.3).⁴

4. Inleiding

Het SbS-pakket (zie 4.2) bevat diverse voorgestelde maatregelen die een aanvulling op of aanpassing van Pijler 2 behelzen. Beoordeling van het SbS-pakket vraagt daarom een voorafgaande beschouwing van Pijler 2 (zie 4.1).

4.1. Pijler 2

Simpel gezegd betreft Pijler 2 een internationaal systeem gericht op een wereldwijd minimum effectief winstbelastingtarief van 15% voor grote ondernemingen. De plannen daarvoor zijn op OESO-IF-niveau ontstaan en beklonken en binnen de EU op basis van unanimititeit gegoten in de vorm van een richtlijn (EU 2022/2523). Net als andere EU-lidstaten is Nederland verplicht de richtlijn te implementeren en toe te passen. Nederland doet dat door middel van de (van kracht zijnde) Wet minimumbelasting 2024. Hoewel praktisch zeer complex en bewerkelijk, komt de kern van Pijler 2 neer op een drietal volgordelijke maatregelen: *binnenlandse bijheffing* tot 15% over de onderbelaste winst in de laagbelastende staat zelf of, bij afwezigheid daarvan, bijheffing in de staat van een moederentiteit (*inkomen-inclusiebijheffing*) of, bij afwezigheid daarvan, bijheffing in de staat van een groepsentiteit (*onderbelastewinstbijheffing*).

Bezien vanuit de gevolgen, overeenstemming met het recht en het overheidsimago lijkt het (op IF- en EU-niveau) aannemen van Pijler 2 een suboptimale actie, zij het om begrijpelijke redenen. Om met die begrijpelijke redenen te beginnen: die zien op het aan banden leggen van

² <https://www.kcbr.nl/ontwikkelen-beleid-en-regelgeving/beleidskompas/achtergrond-beleidskompas/geschiedenis-beleidskompas>, laatst bekeken op 7 september 2026.

³ M.J. van Hulten, Aiming for well-being through taxation: A framework of caution and restraint for states, Doctoral Thesis, Tilburg University, Center for Economic Research, 2019 (<https://research.tilburguniversity.edu/en/publications/2c06cdb2-c4b8-4bb7-8d94-d45127ad3c22>, laatst bekeken op 7 september 2026). Kort gezegd betreft het een benadering waarbij inzichten vanuit verschillende gezichtspunten in aanmerking worden genomen met als doel om tot een breed gefundeerde beoordeling te komen.

⁴ Er kan over worden getwist of deze perspectieven met eenzelfde maatstaf meetbaar/vergelijkbaar zijn en wat de relatieve weging van die perspectieven zou moeten zijn. Een en ander doet wat mij betreft geen afbreuk aan het nut van de analyse.

winstbelastingconcurrentie tussen staten (*race to the bottom*) en het minder aantrekkelijk maken van winstverschuiving voor grote ondernemingen. Een eerste empirische ex- post-analyse van de OESO wijst op een winstbelastingtoename van 2,4 tot 3,4% wereldwijd zonder aanzienlijke daling van investeringen of werkgelegenheid.⁵ Bij invoering is geraamd dat Pijler 2 voor een structurele opbrengst van € 466 miljoen voor Nederland zou zorgen, met name door de (weliswaar onzekere) inschatting dat bedrijven activiteiten en winsten uit laagbelastende staten naar Nederland zouden gaan verplaatsen.⁶ Een analyse van het FD wijst op een Nederlandse bijheffing onder Pijler 2 van ongeveer € 590 miljoen over de eerste twee jaar (2024 en 2025).⁷ Dat is een relatief klein bedrag, bijvoorbeeld afgezet tegen de jaarlijkse Nederlandse vennootschapsbelastinginkomsten (ongeveer € 49 miljard in 2025).

Ik beschouw Pijler 2 als suboptimaal vanuit meerdere perspectieven:

- De legitimiteit van het totstandkomingsproces van Pijler 2 laat te wensen over. Zo hebben lang niet alle staten effectieve inspraak gehad in de totstandkoming van Pijler 2. Tegelijkertijd heeft Pijler 2 voor staten een drukkend domino-effect in gang gezet door het systeem ‘ik belast wat jij niet belast’.
- OESO/IF *soft law*, met beperkte democratische legitimatie, speelt een wezenlijke rol in de interpretatie en toepassing van Pijler 2.
- Er is internationaal discussie over de juridische houdbaarheid van Pijler 2, bijvoorbeeld in het licht van primair EU-recht en belastingverdragen, vooral ten aanzien van de onderbelastewinstbijheffing.⁸
- Het voorlopige effect van Pijler 2 in de praktijk lijkt dat voornamelijk OESO- en (voor een aanzienlijk deel) EU-lidstaten bijheffen. Niet alle staten hebben Pijler 2 ingevoerd of hebben de capaciteit om de regels (zoals binnenlandse bijheffing) toe te passen. Voorlopig lijkt een effect van Pijler 2 daarmee te zijn dat de bijheffing voor een belangrijk deel toekomt aan kapitaalexporterende staten en de mogelijkheden beperkt voor met name kapitaalimporterende staten om buitenlandse investeringen fiscaal te stimuleren. Dat doorkruist deels andere ontwikkelingen op internationaal belastingniveau, zoals ten aanzien van de UN Framework Convention on International Tax Cooperation en het Belt and Road Initiative Tax Administration Cooperation Mechanism (BRITACOM).
- De bijheffing van Pijler 2 is meer doelgericht dan principieel: die bijheffing is bijvoorbeeld in de kern niet gebaseerd op theorieën over waar winst genererende economische activiteiten worden verricht en waarde wordt gecreëerd. Dat is wat mij betreft een gemiste kans, mede in het licht van lopende discussies over modernisering van het internationale belastingsysteem en het spaaklopen van de internationale onderhandelingen over Pijler 1.⁹
- In principe vindt onder Pijler 2 bijheffing plaats ongeacht economische realiteit/economische aanwezigheid, oogmerk en dergelijke. Vanuit het perspectief van het beperken van winstbelastingconcurrentie is dat te begrijpen. Tegelijkertijd introduceert Pijler 2

⁵ L. Contreras, F. Hugger & T. Zawisza, MNE Responses to the Global Minimum Tax, OECD Taxation Working Papers, nr. 77, OECD Publishing, Parijs, 2026 (<https://doi.org/10.1787/0bc9aac9-en>, laatst bekeken op 7 september 2026). Eerdere economische inschattingen kwamen neer op een winstbelastingtoename van meer dan 5% wereldwijd en meer dan 7% voor de EU (voornamelijk door een afname van winstverschuiving), met relatief beperkte negatieve gevolgen voor bijvoorbeeld investeringen, lonen en BBP. Zie L. Brun e.a., The impact of the global minimum tax on corporate tax revenues: evidence for EU Member States, European Commission, Seville, JRC141119, 2025 en de daarin opgenomen verwijzingen. De gevolgen van Pijler 2 zullen waarschijnlijk veranderen naarmate de implementatie zich ontwikkelt en gedragseffecten zich voordoen.

⁶ Ramingsoelichting Wet minimumbelasting 2024 (Pijler 2) met certificering Centraal Planbureau (<https://open.overheid.nl/documenten/d0d48d20-55a8-41e3-b243-ce61347402e1/file>, laatst bekeken op 7 september 2026).

⁷ <https://fd.nl/politiek/1608784/minimumtaks-multinationals-levert-nederlandse-schatkist-honderden-miljoenen-op> (laatst bekeken op 9 september 2026).

⁸ Zo heeft het Belgische Grondwettelijk Hof op 31 juli 2025 (arrest nr. 104/2025) een prejudiciële vraag gesteld aan het Hof van Justitie van de Europese Unie over de geldigheid van de Pijler 2-richtlijn. De betreffende aanhangige zaak C-519/25 draait in de kern om de vraag of de onderbelastewinstbijheffing uit de Pijler 2-richtlijn in strijd is met het primaire EU-recht.

⁹ Pijler 1 was bedoeld om te veranderen hoe het heffingsrecht wordt verdeeld over de winst van (zeer) grote ondernemingen, bijvoorbeeld door (meer) heffingsrecht toe te kennen aan staten die als afzetmarkt dienen.

uitzonderingen/afslagen (bijvoorbeeld de zogenoemde Substance-Based Income Exclusion die aansluit bij loonkosten en kosten van materiële activa en daarmee ruimte laat voor bepaalde vormen van winstbelastingconcurrentie). Pijler 2 combineert zo nu al verschillende politieke en economische doelen, wat bijdraagt aan een complex en bewerkelijk systeem dat een relatief zware administratieve last meebrengt.

4.2. SbS-pakket

In zijn tweede termijn kondigde president Trump aan dat de onder oud-president Biden tot stand gekomen Pijler 2-afspraken voor de VS geen rechtskracht of rechtsgevolgen zouden hebben.¹⁰ Pijler 2 is door de VS niet geïmplementeerd. In staten die Pijler 2 wel hebben geïmplementeerd kan over de winst van Amerikaanse ondernemingen bijheffing volgen, terwijl de VS een eigen systeem kennen van minimumwinstbelasting (naar ik begrijp tegen een effectief tarief van 14%).¹¹ Naast bijvoorbeeld de Amerikaanse aankondiging van vergeldingsmaatregelen op belastinggebied indien Pijler 2-bijheffing zou worden toegepast op bedrijven met het hoofdkantoor in de VS, is door het ministerie van Financiën van de VS ingezet op een uitzondering voor die bedrijven van de toepassing van Pijler 2.

Op 5 januari 2026 is door de OESO het SbS-pakket gepubliceerd, wat een politiek compromis betreft.¹² Het SbS-pakket (ter implementatie waarvan een wetsvoorstel wordt verwacht op Prinsjesdag 2026) bevat diverse voorgestelde maatregelen die een aanvulling op of aanpassing van Pijler 2 behelzen. Volgens de OESO zet het SbS-pakket met het oog op behoud van Pijler 2 een koers uit voor gecoördineerde uitvoering van (diverse) wereldwijde regelingen inzake minimumbelasting (zie 4.2.1 hierna). Ook biedt het pakket volgens de OESO ruimte voor fiscale stimulering, gekoppeld aan economische aanwezigheid (zie 4.2.2 hierna) en vereenvoudiging (zie 4.2.3 hierna).¹³ Onderdeel van het SbS-pakket is dat het IF in 2029 een evaluatie (*stocktake*) zal uitvoeren over eventuele substantiële risico's ten aanzien van het beoogde gelijke speelveld of grondslaguitholling en winstverschuiving. De Europese Commissie heeft aangegeven het SbS-pakket te erkennen en de toepassing ervan in het kader van de Pijler 2-richtlijn te bevestigen.¹⁴

Het SbS-pakket brengt volgens de VS de door de VS gezochte uitzondering op Pijler 2 voor bedrijven met hoofdkantoor in de VS en draagt volgens de VS bij aan de doelstelling van Amerikaans leiderschap op het gebied van innovatie en technologische vooruitgang.¹⁵

4.2.1. Maatregelen waarmee nationale belastingstelsels onder voorwaarden door het IF kunnen worden gekwalificeerd als equivalent aan Pijler 2, waardoor niet langer sprake zal zijn van inkomeninclusiebijheffing en/of onderbelastewinstbijheffing over bepaalde winsten van bedrijven met een uiteindelijke moederentiteit in die staten

Het SbS-pakket bevat het voorstel om per 1 januari 2026 een zogenoemd 'kwalificerend equivalent minimumbelastingstelsel veilighavenregel' (Side-by-Side Safe Harbour) in te voeren. Kort gezegd wordt als gevolg daarvan bijheffing onder de inkomeninclusiebijheffing en onderbelastewinst-

¹⁰ White House Presidential Actions, 20 januari 2025 (<https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/2025/01/the-organization-for-economic-co-operation-and-development-oecd-global-tax-deal-global-tax-deal/>), laatst bekeken op 7 september 2026).

¹¹ Dat Amerikaanse systeem van minimum effectieve winstbelasting betreft zogenoemd Net Controlled Foreign Corporation Tested Income (NCTI). Voorheen betrof dat de heffing over Global Intangible Low-Taxed Income (GILTI).

¹² <https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/topics/policy-sub-issues/global-minimum-tax/side-by-side-package.pdf> (laatst bekeken op 7 september 2026).

¹³ <https://www.oecd.org/en/about/news/press-releases/2025/12/international-community-agrees-way-forward-on-global-minimum-tax-package.html> (laatst bekeken op 7 september 2026).

¹⁴ Mededeling van de Commissie, De overeenkomst over veilige havens in het inclusief kader van de OESO en de pijler 2-richtlijn, C/2026/253, 12 januari 2026. Van een (voorgestelde) aanpassing van de Pijler 2-richtlijn is geen sprake.

¹⁵ U.S. Department of the Treasury, Treasury Secures Agreement to Exempt U.S.-Headquartered Companies from Biden Global Tax Plan, Press Release, 5 januari 2026 (<https://home.treasury.gov/news/press-releases/sb0350>), laatst bekeken op 7 september 2026).

bijheffing nihil geacht, mits wordt voldaan aan de voorwaarden en de groep kiest voor toepassing ervan. Aangifteverplichtingen blijven van toepassing.

Om door het IF als kwalificerend te kunnen worden aangemerkt moet een belastingstelsel een minimumniveau van belasting waarborgen over zowel binnenlandse als buitenlandse winsten van een multinationale groep.

Ten aanzien van binnenlandse winsten gelden kort gezegd de volgende criteria:

1. Een statutair winstbelastingtarief van tenminste 20% toegepast op een brede grondslag zonder materiële uitzonderingen.
2. Een binnenlandse bijheffing of een alternatieve binnenlandse minimumbelasting gebaseerd op commerciële jaarcijfers met een tarief van ten minste 15% die van toepassing is op een substantieel deel van de binnenlandse winsten van groepen die onder Pijler 2 zouden vallen (per staat getoetst) en
3. Geen materieel risico dat de binnenlandse winsten van groepen die onder Pijler 2 zouden vallen en hun uiteindelijke moederentiteit in de staat hebben, onderworpen zijn aan een effectief tarief van minder dan 15%.

Ten aanzien van buitenlandse winsten moet het belastingstelsel kort gezegd voldoen aan de volgende criteria:

1. Een belastingstelsel dat van toepassing is op zowel actief als passief buitenlands inkomen van dochtermaatschappijen van vennootschappen gevestigd in de staat, met slechts beperkte uitzonderingen.
2. Voldoende mechanismen om risico's ten aanzien van grondslaguitholling en winstverschuiving te adresseren en
3. Geen materieel risico dat de buitenlandse winsten van multinationale groepen die onder Pijler 2 zouden vallen en hun uiteindelijke moederentiteit in de staat hebben, onderworpen zijn aan een effectief tarief van minder dan 15%.

Op dit moment is enkel het systeem van de VS als equivalent aan Pijler 2 aangemerkt door het IF. Concreet betekent dit dat Amerikaanse multinationale groepen voor hun binnenlandse en buitenlandse winsten effectief zouden worden vrijgesteld van Pijler 2-bijheffing onder de inkomen-inclusiebijheffing en de onderbelastewinstbijheffing, omdat deze winsten geacht worden gelijk te worden belast via het Amerikaanse belastingstelsel.

Naast de Side-by-Side Safe Harbour wordt ook de zogenoemde 'uiteindelijke moederentiteit veilighavenregel' (Ultimate Parent Entity (UPE) Safe Harbour) voorgesteld. Deze laatste ziet op binnenlandse activiteiten van ondernemingen waarvan de uiteindelijke moederentiteit is gevestigd in een staat met een kwalificerend binnenlands belastingstelsel (zie de beschrijving hiervoor). Als daarvan sprake is wordt de bijheffing onder de onderbelastewinstbijheffing per 1 januari 2026 nihil geacht met betrekking tot de winsten die zich in het rechtsgebied van de uiteindelijke moederentiteit bevinden, mits voor toepassing wordt gekozen. Voor zover ik weet is er door de IF nog geen staat aangemerkt als kwalificerend voor de Ultimate Parent Entity Safe Harbour. Dit kan worden gezien als (strengere) vervanger voor de (bestaande) tijdelijke onderbelastewinstbijheffing-veilighavenregel.

Zowel bij de Side-by-Side Safe Harbour als bij de Ultimate Parent Entity Safe Harbour blijft (de voorrang van) binnenlandse bijheffing onverkort van toepassing, indien – uiteraard – dergelijke bijheffing lokaal is geïmplementeerd en wordt uitgevoerd. Zo zouden Amerikaanse multinationale groepen binnenlandse bijheffing moeten blijven betalen voor zover die wordt geheven in andere

staten waar zij opereren. De VS moet bovendien voor die bijheffing verrekening verlenen om te kwalificeren voor de Side-by-Side Safe Harbour.

4.2.2. Gunstigere behandeling onder Pijler 2 van bepaalde fiscale regelingen voor bedrijven met reële economische activiteit

Het SbS-pakket stelt de zogenoemde kwalificerende fiscale stimuleringsregeling-veiligehavenregel (Substance-based Tax Incentive Safe Harbour) voor, die bijheffing als gevolg van bepaalde fiscale stimuleringsregelingen onder voorwaarden kan neutraliseren per 1 januari 2026.

Het gaat om de volgende kwalificerende fiscale regelingen (*qualified tax incentives*):

- i. Fiscale regelingen waarbij het voordeel wordt berekend aan de hand van de uitgaven in de betreffende staat (zogenoemde *expenditure-based tax incentives*)¹⁶ en
- ii. Fiscale regelingen waarbij het voordeel wordt berekend aan de hand van de hoeveelheid geproduceerde goederen in de staat (zogenoemde *production-based tax incentives*).

De Substance-based Tax Incentive Safe Harbour is niet van toepassing op fiscale regelingen waarbij het voordeel wordt berekend aan de hand van het inkomen (zogenoemde *income-based tax incentives*).

Hoe de Substance-based Tax Incentive Safe Harbour werkt is dat het belastingbedrag dat is toe te rekenen aan deze *qualified tax incentives* het bedrag aan betrokken belastingen weer verhoogt (tot een bepaald maximum). Die (gecorrigeerde) belastingen (teller van de breuk) worden voor berekening van het effectieve tarief gedeeld door het (ongewijzigde) netto kwalificerende inkomen (noemer van de breuk). Het effectief terugdraaien van de tellerverlaging resulteert dan in minder bijheffing onder Pijler 2.

Om te waarborgen dat de gunstige behandeling van *qualified tax incentives* alleen geldt voor bedrijven met reële economische activiteit in een staat is een maximum afgesproken. Hierbij kunnen multinationale groepen per staat kiezen voor één van twee onderstaande opties:

Een maximum gelijk aan 5,5% van het hoogste van de loonkosten in een staat of afschrijvingen op de materiële vaste activa in een staat, of

1. Een maximum gelijk aan 1% van de boekwaarde van de materiële vaste activa in een staat.¹⁷

De voorgestelde Substance-based Tax Incentive Safe Harbour zou een aanvulling zijn op de al bestaande gunstige behandeling onder Pijler 2 van kwalificerende restitueerbare belastingtegoeden (Qualified Refundable Tax Credits) en kwalificerende verhandelbare belastingtegoeden (Qualified Marketable Transferable Tax Credits).

4.2.3. Vereenvoudigingsmaatregelen

De beoogde vereenvoudigingsmaatregelen in het SbS-pakket betreffen:

- Verlenging met een jaar van de bestaande tijdelijke kwalificerend landenrapport-veiligehavenregel (Transitional Country-by-Country Safe Harbour);
 - Deze veiligehavenregel staat ondernemingen toe het effectieve belastingtarief te berekenen op basis van het landenrapport en financiële verslaglegging. Als volgens deze berekening het effectieve belastingtarief in 2026 respectievelijk 2027 ten minste 17% is, hoeft de groep geen

¹⁶ Volgens de Staatssecretaris van Financiën voldoet de Nederlandse innovatiebox niet aan de voorwaarden die gelden voor de toepassing van de veiligehavenregel voor kwalificerende fiscale regelingen, met name omdat onder de innovatiebox het voordeel onder omstandigheden hoger kan zijn dan de gemaakte kosten. Zie Kamerstukken II 2025/26, 25 087, nr. 361.

¹⁷ Als een multinationale groep voor optie 2 kiest staat dat voor vijf jaar vast. Als de groep deze keuze later intrekt dan mogen de afschrijvingen op activa die in het verleden meetelden voor berekening van maximum volgens optie 2 niet langer worden meegerekend voor de berekening van het maximum in optie 1.

uitgebreide berekening van het effectieve belastingtarief te maken en vindt geen Pijler 2-bijheffing plaats.

- Een nieuwe en permanente vereenvoudigde effectieve belastingtarief-veilige havenregel per 2027 (Simplified Effective Tax Rate (ETR) Safe Harbour);
 - In de kern komt dit neer op een optie tot alternatieve berekening van het effectieve belastingtarief op basis van de financiële jaarverslaggeving van de groep, met een beperkt aantal correcties. Als volgens deze alternatieve berekening het effectieve belastingtarief ten minste 15% is in een staat, hoeft de groep geen uitgebreide berekening van het effectieve belastingtarief te maken en vindt geen Pijler 2-bijheffing plaats (wordt op nihil gesteld).
- Een programma voor mogelijke verdere vereenvoudiging in het kader van Pijler 2 in de toekomst.

4.2.4. Enkele technische aanpassingen

De in het SbS-pakket voorgestelde technische aanpassingen omvatten een aanpassing van de tijdelijke onderbelastewinstbijheffing-veilige havenregel voor groepen met een verslagjaar van 52 of 53 weken. Op deze technische aanpassingen ga ik verder niet in.

5. Beoordeling SbS-pakket

Hierna volgt mijn beoordeling van de verwachte effecten van het SbS-pakket, getoetst op de verwachte gevolgen ten aanzien van de oorspronkelijke doelstellingen van Pijler 2 (5.1 - deels wenselijk, deels onwenselijk), de overeenstemming met recht (5.2 - problematisch) en de indruk van een verantwoordelijke overheid (5.3 - zorgwekkend).¹⁸ In onderdeel 5.4 ga ik kort in op de stocktake.

5.1. Gevolgen ten aanzien van oorspronkelijke doelstellingen Pijler 2

De oorspronkelijke doelstellingen van Pijler 2 zijn het aan banden leggen van winstbelastingconcurrentie tussen staten en het minder aantrekkelijk maken van winstverschuiving voor grote ondernemingen.¹⁹ Hieronder wordt uiteengezet dat de van het SbS-pakket te verwachten gevolgen ten aanzien van de oorspronkelijke doelstellingen van Pijler 2 deels als wenselijk zouden kunnen worden beschouwd - zoals het voor nu grotendeels overeind houden en deels versimpelen van het Pijler 2-systeem – en deels als onwenselijk – zoals negatieve beïnvloeding van het speelveld en het inzetten van een complexe fragmentatiebeweging die op langere termijn tot uitholling of zelfs opheffing van Pijler 2 kan leiden.

In reacties op het SbS-pakket is veelvuldig gewezen op het risico van een concurrentievoordeel voor Amerikaanse ondernemingen ten opzichte van andere (inclusief Nederlandse) ondernemingen.²⁰ Dit met name als gevolg van de Side-by-Side Safe Harbour die Amerikaanse multinationale groepen voor hun binnenlandse en buitenlandse winsten effectief zou vrijstellen van Pijler 2-bijheffing onder de inkomen-inclusiebijheffing en de onderbelastewinstbijheffing, omdat deze winsten geacht worden gelijk te worden belast via het Amerikaanse belastingstelsel. In de praktijk kan daardoor sprake zijn van een effectieve winstbelasting lager dan 15% voor Amerikaanse multinationale groepen, onder meer doordat het een veilige haven op stelselniveau betreft (dus onafhankelijk van de daadwerkelijke heffing in een concrete situatie) en doordat het Amerikaanse systeem van effectieve 14%-minimumwinstbelasting anders is dan Pijler 2 - bijvoorbeeld met *global blending* (waarbij

¹⁸ De diverse in het SbS-pakket voorgestelde maatregelen kunnen ook afzonderlijk vanuit de verschillende perspectieven worden beoordeeld. Hierna zal dat niet steeds gebeuren, onder andere omdat om een beoordeling van het SbS-pakket is verzocht en ook omdat sommige maatregelen er volgens mij meer uitspringen dan andere wat de gevraagde beoordeling betreft.

¹⁹ Zie onderdeel 4.1 en de daar opgenomen verwijzingen.

²⁰ Zie bijvoorbeeld: A.M. Blaakman & J.R. Goudsmit, De Verenigde Staten onder het Side-by-Side-systeem: een veilige haven of een vrije haven?, WFR 2026/134; F. van Horzen, What's coming tomorrow: trouble and sorrow?, NTFR 2026/378; M.F. de Wilde, Toepassing Side-by-Side-pakket in Richtlijn Pijler 2, NTFR 2026/180.

laagbelaste winsten uit een staat kunnen worden gemengd met hoogbelaste winsten uit een ander staat om aan de winstbelastingstandaard te voldoen) in plaats van de toets per staat onder Pijler 2.²¹ Daarnaast beschermt de kwalificerende fiscale stimuleringsregeling-veiligehavenregel (ook) Amerikaanse fiscale stimulering van speur- en ontwikkelingswerk tegen bijheffing als aan de voorwaarden is voldaan.²² Fragmentatie van minimumheffing, zoals gebeurt door het SbS-pakket, botst met het streven naar een gelijk speelveld en het aan banden leggen van belastingconcurrentie. Nederland heeft voor de invoering van het SbS-pakket een budgettaire derving geraamd van circa € 120 miljoen per jaar ten opzichte van de eerder geraamde structurele opbrengst van € 466 miljoen.²³

Tegelijkertijd zou het negatieve effect van het SbS-pakket in dit opzicht mee kunnen vallen. Zo blijft (de voorrang van) binnenlandse bijheffing onverkort van toepassing. Amerikaanse multinationale groepen moeten binnenlandse bijheffing blijven betalen voor zover die wordt geheven in andere staten waar zij opereren en de VS moet voor die bijheffing verrekening verlenen. Economische inschattingen wijzen op een veel groter financieel belang bij binnenlandse bijheffing dan bij inkomen-inclusiebijheffing of onderbelastewinstbijheffing. Zo zou in de EU en met inachtneming van het SbS-pakket, van de jaarlijkse Pijler 2-belastingopbrengst van € 25,9 miljard, € 20,2 miljard worden opgehaald via binnenlandse bijheffing, € 4,2 miljard via inkomen-inclusiebijheffing en € 1,5 miljard via onderbelastewinstbijheffing.²⁴ Naarmate meer staten binnenlandse bijheffing invoeren en toepassen²⁵ zou die kloof nog groter kunnen worden waardoor de onderbelastewinstbijheffing naar nihil kan gaan bewegen, al hangt dat ook sterk af van gedragseffecten. De oorspronkelijke Pijler 2-raming voor Nederland wees op € 55 miljoen structureel via binnenlandse bijheffing ten opzichte van € 9 miljoen in totaal via inkomen-inclusiebijheffing en onderbelastewinstbijheffing. Daar komt bij dat inschattingen over de opbrengst van het Amerikaanse minimumbelastingstelsel dicht in de buurt komen bij ramingen over de (mogelijk mis te lopen) onderbelastewinstbijheffing onder Pijler 2 over winsten van groepen met een Amerikaanse uiteindelijke moederentiteit.²⁶ Het door Europa en Nederland accepteren en implementeren van de Side-by-Side Safe Harbour voor Amerikaanse multinationale groepen zou in dat opzicht een relatief goedkope optie kunnen blijken voor het behouden van (het Amerikaanse gedogen van) het Pijler 2-systeem. Voor alle andere staten dan de VS blijft de Pijler 2-bijheffing voorlopig onverkort van toepassing.

Gedragseffecten (onzeker en regelmatig niet ingecalculeerd in economische analyses) lijken erg belangrijk voor het uiteindelijke financiële plaatje. Een relatief veel substantiëler deel van de oorspronkelijke Nederlandse Pijler 2-raming (namelijk € 402 miljoen van de totale structurele € 466 miljoen) kwam voort uit de inschatting dat bedrijven activiteiten en winsten uit laagbelastende

²¹ Als het Amerikaanse systeem tot dezelfde bijheffing zou komen als onder Pijler 2, zou de Side-by-Side Safe Harbour, afgezien van mogelijke administratieve lastenverlichting, niet nodig zijn voor Amerikaanse ondernemingen.

²² Zie ook U.S. Department of the Treasury, Treasury Secures Agreement to Exempt U.S.-Headquartered Companies from Biden Global Tax Plan, Press Release, 5 januari 2026: "Further, the agreement protects the value of the U.S. R&D credit and other Congressionally approved incentives for investment and job creation in the United States, fulfilling the shared goal of U.S. leadership in innovation and technological advancement." Vanuit Nederlands perspectief lijkt de kwalificerende fiscale stimuleringsregeling-veiligehavenregel juist bedoeld om gelijkere behandeling met Amerikaanse multinationals te krijgen. Zie Kamerstukken II 2025/26, 25 087, nr. 361, p. 9.

²³ Het Verenigd Koninkrijk (VK) gaat uit van een budgettaire derving van structureel ongeveer £ 700 miljoen per jaar voor het VK als gevolg van implementatie van het SbS-pakket. <https://www.gov.uk/government/publications/introduction-of-the-side-by-side-package-and-amendments-to-multinational-top-up-tax-and-domestic-top-up-tax/pillar-2-side-by-side-package-and-further-amendments-to-multinational-top-up-tax-and-domestic-top-up-tax> (laatst bekeken op 7 september 2026).

²⁴ L. Brun e.a., The impact of the global minimum tax on corporate tax revenues: evidence for EU Member States, European Commission, Seville, JRC141119, 2025, p.4.

²⁵ Trackers online wijzen erop dat momenteel al meer dan 50 staten (een vorm van) binnenlandse bijheffing toepassen. Zie bijvoorbeeld KPMG BEPS 2.0 Tracker: State of play of Pillar 2 around the globe, <https://digitalgateway.kpmgservices.tech/en-US/news/beps> (laatst bekeken op 7 september 2026). Zie ook <https://www.pwc.com/gx/en/services/tax/pillar-two-readiness/country-tracker.html> (laatst bekeken op 7 september 2026).

²⁶ L. Brun e.a., The impact of the global minimum tax on corporate tax revenues: evidence for EU Member States, European Commission, Seville, JRC141119, 2025, voetnoot 9. Vanuit een hoog-over minimumbelastingperspectief komt de vraag op wat de inzet momenteel is en wat die zou moeten zijn: de minimumbelasting van Pijler 2 als af te dwingen norm, als gold standard, als richtlijn, of nog anders?

staten naar Nederland zouden gaan verplaatsen. Dergelijke gedragseffecten lijken dus (veel) belangrijker dan de (gemiste) inkomsten uit de inkomens-inclusiebijheffing en de onderbelastewinstbijheffing. Het concurrentievoordeel dat zou ontstaan voor Amerikaanse ondernemingen kan onder andere leiden tot winstverschuiving naar de VS. Een (groot) deel van de relatief aanzienlijke budgettaire derving die wordt verwacht in Nederland is mogelijk gerelateerd aan dergelijke gedragseffecten. Ondanks de Nederlandse inzet²⁷ lijkt er bij implementatie van het SbS-pakket dan toch een reëel risico op negatieve beïnvloeding van het speelveld en het concurrentievermogen van het Europese en Nederlandse bedrijfsleven onder Pijler 2.

De door de Nederlandse overheid gewenste voortdurende betrokkenheid van (en het gedogen door) de VS is geen zekerheid en mogelijk ook geen noodzaak voor de effectiviteit en stabiliteit van het internationale belastingstelsel. Als de VS een en ander zien als het door druk/dreigementen bereiken van een voor de VS betere uitkomst, ligt toekomstige herhaling van die aanpak in de lijn der verwachting. Implementatie van het SbS-pakket zou bovendien een fragmentatiebeweging inzetten die op langere termijn tot uitholling of zelfs tot opheffing van Pijler 2 kan leiden, namelijk als meer en meer staten gaan opteren en kwalificeren voor de betreffende uitzonderingen. Brazilië en India worden in onlinebronnen genoemd als mogelijke volgende kandidaten voor uitzondering,²⁸ terwijl bijvoorbeeld Braziliaanse bedrijven volgens de analyse van het FD aanzienlijk bijdroegen aan de Nederlandse bijheffing onder Pijler 2 over 2024 en 2025.²⁹ Uitholling of zelfs opheffing van Pijler 2 zou ruimte kunnen creëren voor (overwicht van) andere ontwikkelingen, hopelijk gericht op een beter functionerend internationaal winstbelastingstelsel.

5.2. Overeenstemming met recht

Kort gezegd wringt het 'waarom, hoe en wat' van het SbS-pakket op punten met fundamentele rechtswaarden, wat zich uit in botsing met rechtsbeginselen en risico's op strijdigheid met rechtsnormen, zoals hierna geïllustreerd. Dat maakt de overeenstemming met recht van (het proces van) het SbS-pakket problematisch, ook als er uiteindelijk geen strijdigheid met harde normen zou blijken te zijn.

In het oog springend is het hiervoor in 5.1 beschreven risico van een concurrentievoordeel voor Amerikaanse ondernemingen ten opzichte van andere (inclusief Nederlandse) ondernemingen als gevolg van het SbS-pakket. Er is een risico op concurrentievervalsing en ongelijke behandeling van gelijke gevallen onder een gelijkheidsbeginsel. In termen van rechtsnormen is in de literatuur onder meer gewezen op een EU-rechtelijk staatssteunrisico: fiscale bevoordeling van bepaalde ondernemingen ten opzichte van vergelijkbare andere ondernemingen als gevolg van SbS-afwijkingen die niet voor de hand liggen gezien vanuit het bestaande Pijler 2-systeem.³⁰ Die bevoordelingen lijken voor staatssteundoeleinden toerekenbaar aan de EU-lidstaten, aangezien er

²⁷ In lijn met de motie Van Eijk c.s. van 25 november 2025 over krachtig inzetten op een gelijk speelveld en behoud van de concurrentiekracht van het Europese en Nederlandse bedrijfsleven, 36 812, nr. 79.

²⁸ Zo wordt opgemerkt dat Brazilië een verzoek heeft ingediend om als kwalificerend voor de Side-by-Side Safe Harbour te worden aangemerkt. Zie R.A. Galendi Junior, *We Are in Antarctica: The Implications of Side-by-Side for Brazil*, Globtaxgov, 17 juni 2026 (<https://globtaxgov.weblog.leidenuniv.nl/2026/06/17/we-are-in-antarctica-the-implications-of-side-by-side-for-brazil/>, laatst bekeken op 7 september 2026). Ook is aangegeven dat India de mogelijkheden onderzoekt om als kwalificerend voor de Side-by-Side Safe Harbour te worden aangemerkt. Zie M. Rizzi, *Brazil, India Seeking Way Out of OECD Minimum Tax*, Italy Says, Tax Notes International, 4 maart 2026 en D. Majorana, *Will Pillar Two Prosper despite the US Side-by-Side Arrangement?*, Bulletin for International Taxation 80, nr. 11, 2026.

²⁹ <https://fd.nl/politiek/1608784/minimumtaks-multinationals-levert-nederlandse-schatkist-honderden-miljoenen-op> (laatst bekeken op 9 september 2026).

³⁰ Bijvoorbeeld B. Beer, *The GloBE Side-by-Side System and Its Legal Implementation in the EU*, EC Tax Review, vol. 35, issue 4, 2026, p. 192 – 200 (<https://doi.org/10.54648/ecta2026011>, laatst bekeken op 7 september 2026). Zie ook M.F. de Wilde in NTFR 2026/180 en in NTFR 2026/1118; S.J. Van der Vlugt & M.F. de Wilde, *Wie maakt in Europa belastingrecht? Het Side-by-Side-pakket inzake Pijler 2 als constitutionele Catch-22*, NLFiscaal, 2026(17) (<https://www.nlfiscaal.nl/nlfiscaal-doc/96B07D7147FA445096B699DB89CFAAD1>, laatst bekeken op 7 september 2026); D.M. Weber, *The Pillar 2 - Side-by-Side Package: A Structural Breach of EU Tax Law*, Kluwer International Tax Blog, 8 januari 2026 (<https://legalblogs.wolterskluwer.com/international-tax-law-blog/the-pillar-2-side-by-side-package-a-structural-breach-of-eu-tax-law/>, laatst bekeken op 7 september 2026).

EU-rechtelijk gezien geen juridische verplichting is tot implementatie van het SbS-pakket. Dat de Europese Commissie het SbS-pakket heeft erkend en de toepassing ervan in het kader van de Pijler 2-richtlijn heeft bevestigd, sluit een staatssteunrisico niet uit. Volgens een eerste, nog niet volledig uitgewerkte analyse, is dat risico niet uitgesloten. Er zou ook een risico ontstaan op schending van andere rechtsnormen, zoals nondiscriminatiebepalingen neergelegd in de EU-verdragen en in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie. Als er betere alternatieven beschikbaar zijn, dan zal het SbS-pakket vanuit het evenredigheidsbeginsel bezien lastig te rechtvaardigen zijn.³¹

Een ander in de literatuur gesignaleerd aandachtspunt is de druk op het institutionele evenwicht, onder andere gezien de voorgestane EU-rechtelijke route om toepassing van het SbS-pakket binnen Pijler 2 te bewerkstelligen. Zoals gezegd is er geen aanpassing van de Pijler 2-richtlijn voorgesteld. In plaats daarvan zou artikel 32 van de Pijler 2-richtlijn een mogelijkheid bieden om toepassing van het SbS-pakket binnen Pijler 2 te bewerkstelligen, in de vorm van toepassing door EU-lidstaten van een kwalificerende internationale overeenkomst inzake veilige havens waarmee alle EU-lidstaten hebben ingestemd. Er is in de literatuur beargumenteerd dat die route verdergaat dan waarvoor artikel 32 van de Pijler 2-richtlijn is bedoeld en resulteert in ongeoorloofde delegatie van bevoegdheden aan niet-EU-instellingen, mede in het licht van het legaliteitsbeginsel en het beginsel van bevoegdheidstoedeling.³² De beoogde procedure op EU-niveau (toepassing van een internationale afspraak zonder wijziging van de richtlijn zelf) zou onder andere als gevolg hebben dat de kwalificering van equivalente stelsels buiten de EU komt te liggen, namelijk bij het IF, op basis van beperkt geoperationaliseerde criteria. Door het SbS-pakket zou OESO/IF *soft law* een nog grotere rol gaan spelen in de interpretatie en toepassing van Pijler 2, waardoor problemen van democratische legitimatie toenemen. Voor het aan de kaak stellen van de mogelijk daardoor ontstane schendingen van nondiscriminatiebepalingen moet een doeltreffende voorziening in rechte geborgd worden, zoals bedoeld in artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.³³

Vanuit het perspectief van rechtszekerheid brengt het SbS-pakket aan de ene kant tot op zekere hoogte duidelijkheid, zoals over het volgens het IF kwalificeren van het Amerikaanse systeem voor de Side-by-Side Safe Harbour. Aan de andere kant doet het SbS-pakket juist afbreuk aan rechtszekerheid, bijvoorbeeld door onduidelijkheid over wat precies de analyse van het IF in deze is geweest en over hoe de open normen en abstracte criteria uit het SbS-pakket geïnterpreteerd moeten worden.

5.3. Verhouding tot indruk verantwoordelijke overheid

Het vertrouwen in politieke instituties was in 2025 op zijn laagst sinds de start van de metingen door het CBS in 2012.³⁴ Overheidsoptreden via wetgeving heeft invloed op de geloofwaardigheid van de wetgever en het vertrouwen in de overheid.³⁵ Meerdere aspecten van het (proces rondom het) SbS-pakket ogen mijns inziens zorgwekkend vanuit het perspectief van de indruk van een

³¹ In de literatuur is bijvoorbeeld een global ETR safe harbour geopperd die wel per geval een bepaalde minimumheffing zou vereisen, meer gelijkheid in toepassing zou kunnen brengen en beter zou scoren op democratische legitimatie. Zie M. Rizzi, *Italian Multinationals Criticize OECD-U.S. Side-by-Side Model*, Tax Notes International, 1 december 2025, ook aangehaald in A.M. Blaakman & J.R. Goudsmit, *De Verenigde Staten onder het Side-by-Side-systeem: een veilige haven of een vrije haven?*, WFR 2026/134.

³² D.M. Weber, *The Pillar 2 - Side-by-Side Package: A Structural Breach of EU Tax Law*, Kluwer International Tax Blog, 8 januari 2026. Zie ook S.J. van der Vlugt, *Kunnen EU-lidstaten Amerikaans exceptionalisme in het 'side by side arrangement' accepteren onder EU- en nationaal belastingrecht?*, WFR 2026/99.

³³ D.M. Weber, *The Pillar 2 - Side-by-Side Package: A Structural Breach of EU Tax Law*, Kluwer International Tax Blog, 8 januari 2026.

³⁴ <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2026/20/vertrouwen-in-politici-en-tweede-kamer-in-2025-laagst-sinds-2012>, laatst bekeken op 7 september 2026.

³⁵ Zie ook de nota *Zicht op Wetgeving*, Kamerstukken II 1990/91, 22 008, nr. 2, p. 11.

verantwoordelijke overheid, bijvoorbeeld door het beeld van powerplay en door de perceptie van een parlementair voldongen feit. Op dit vlak maak ik een aantal observaties.³⁶

Bezien vanuit het systeem en de doelstellingen van Pijler 2 is een aantal van de significante uitzonderingen (of: afwijkingen) die zijn opgenomen in het SbS-pakket niet voor de hand liggend, zoals de Side-by-Side Safe Harbour, Ultimate Parent Entity Safe Harbour en Substance-based Tax Incentive Safe Harbour. Zoals hiervoor beschreven in onderdeel 5.1 kunnen de uitzonderingen die zijn opgenomen in het SbS-pakket een prikkel vormen voor gedrag dat onder het bestaande systeem van Pijler 2 als ongewenst is beschouwd (kort gezegd: belastingconcurrentie en winstverschuiving). De voorwaarden van die uitzonderingen lijken voor een groot deel afgestemd op het huidige Amerikaanse fiscale stelsel. Het (proces rondom het) SbS-pakket is in wezen gericht op het behouden van (het door de VS gedogen van) het Pijler 2-systeem en betreft in die zin een economisch-politieke afspraak, die deels de reikwijdte en richting van Pijler 2 verandert. In de literatuur is een en ander gekarakteriseerd als het normaliseren van *executive federalism*.³⁷ Het SbS-pakket is beschreven als het zwichten voor Amerikaanse druk/dreigementen.³⁸ Als powerplay de overhand krijgt op daadwerkelijke democratische dialoog, kan dat afbreuk doen aan het vertrouwen in en de legitimiteit van het internationale belastingstelsel.

Het SbS-pakket is door de Nederlandse overheid tot nu toe gepresenteerd en verdedigd als algemeen gericht en aansluitend bij de systematiek van Pijler 2.³⁹ De indruk ontstaat van een verschil tussen wat het SbS-pakket in werkelijkheid is en hoe het wordt gepresenteerd, wat negatief door kan werken in de beleving van transparantie door en vertrouwen in de overheid.

Door een aantal van de (niet-wederkerige) uitzonderingen die zijn opgenomen in het SbS-pakket ontstaat waarschijnlijk de situatie dat de dragende last van Pijler 2-bijheffing relatief voor een groter deel op niet-Amerikaanse ondernemingen komt te rusten dan zonder het SbS-pakket (zie hiervoor in onderdeel 5.1). Dat kan de indruk wekken van freeridergedrag. Een indruk van freeridergedrag wordt veelal als slecht voor (onder andere) de belastingmoraal gezien, bijvoorbeeld als gevolg van ervaren ongelijkheid.

Het SbS-pakket kan de indruk wekken van een parlementair voldongen feit, terwijl het dat natuurlijk niet is. Gezien de democratische beperkingen van de beoogde procedure op EU-niveau (toepassing van een internationale afspraak zonder wijziging van de richtlijn zelf, met als gevolg onder andere dat de kwalificering van equivalente stelsels buiten de EU komt te liggen (namelijk bij het IF) op basis van beperkt geoperationaliseerde criteria), is het extra belangrijk dat de nationale democratische processen zeer zorgvuldig plaatsvinden.

5.4. De IF-stocktake

Onderdeel van het SbS-pakket is dat het IF in 2029 een datagedreven evaluatie (*stocktake*) zal uitvoeren van eventuele substantiële risico's ten aanzien van het beoogde gelijke speelveld of grondslaguitholling en winstverschuiving, met het oog op eventuele aanpassingen/verbeteringen. Een evaluatie is wenselijk, bijvoorbeeld ten aanzien van de daadwerkelijke effectiviteit van binnenlandse bijheffing en ook ten aanzien van gedragseffecten. Voor de door het IF voorgestelde

³⁶ Een en ander is niet bedoeld als voldragen wetenschappelijke analyse.

³⁷ S.J. Van der Vlugt & M.F. de Wilde, Wie maakt in Europa belastingrecht? Het Side-by-Side-pakket inzake Pijler 2 als constitutionele Catch-22, NLFiscaal, 2026(17).

³⁸ Zie bijv. F. van Horzen, What's coming tomorrow: trouble and sorrow?, NTFR 2026/378 en <https://www.bnr.nl/nieuws/economie/10606727/oeso-verlaagt-raming-minimumtaks-met-50-miljard-dollar> (laatst bekeken op 9 september 2026). Zie ook U.S. Department of the Treasury, Treasury Secures Agreement to Exempt U.S.-Headquartered Companies from Biden Global Tax Plan, Press Release, 5 januari 2026.

³⁹ Zie bijvoorbeeld de Kamerbrief Side-by-side-pakket wereldwijde minimumbelasting (Pijler 2) van 5 januari 2026 (kenmerk 2025-0000620332), de beantwoording door de Staatssecretaris van Financiën van diverse vragen van Kamerleden over het Side-by-side-pakket (JA21 - 2026Z00187; Volt - 2026Z00125) en het consultatiedocument concept wetsvoorstel veilige havenregels wet minimumbelasting 2024 van 16 juni 2026.

evaluatie lijkt me een brede, integrale beoordeling vanuit verschillende perspectieven wenselijk (waaronder, maar niet beperkt tot, economisch en juridisch).

Tegelijkertijd benadrukt de door het IF voorgestelde evaluatie wat mij betreft het belang van zeer zorgvuldige nationale democratische processen voorafgaand aan eventuele implementatie van het SbS-pakket. Op het moment dat de stocktake plaatsvindt, in 2029 - een aantal jaren nadat de werking van Pijler 2 is gewijzigd door het SbS-pakket - verwacht ik dat de door het SbS-pakket ingezette bewegingen/ontwikkelingen zeer moeilijk te stoppen zijn, laat staan terug te draaien. Bovendien betreft het een door het IF uit te voeren evaluatie en daaraan gekoppelde mogelijke IF-acties die afhankelijk zullen zijn van IF-prioriteiten, bijvoorbeeld van wat het IF als substantiële risico's beschouwt.

6. Bronnenlijst

M. Baraké, P.E. Chouc, T. Neef & G. Zucman, Revenue Effects of the Global Minimum Tax Under Pillar Two, Intertax, vol. 50, issue 10, Kluwer Law International BV, 2022

B. Beer, The GloBE Side-by-Side System and Its Legal Implementation in the EU, EC Tax Review, vol. 35, issue 4, 2026

A.M. Blaakman & J.R. Goudsmit, De Verenigde Staten onder het Side-by-Side-systeem: een veilige haven of een vrije haven?, WFR 2026/134

S. Bray & W. McBride, Does the G7 Global Minimum Tax "Side-by-Side" Solution Give US Multinationals an Advantage?, Tax Foundation blog, 18 september 2025

(<https://taxfoundation.org/blog/g7-global-minimum-tax-side-by-side-solution-us-multinationals/>, laatst bekeken op 7 september 2026)

L. Brun, J. Pycroft, R. Speitmann, A.L. Stasio & D. Stoehlker, The impact of the global minimum tax on corporate tax revenues: evidence for EU Member States, European Commission, Seville, JRC141119, 2025,

Mededeling van de Commissie, De overeenkomst over veilige havens in het inclusief kader van de OESO en de pijler 2-richtlijn, C/2026/253, 12 januari 2026

Consultatiedocument concept wetsvoorstel veilighavenregels wet minimumbelasting 2024, 16 juni 2026

L. Contreras, F. Hugger & T. Zawisza, MNE Responses to the Global Minimum Tax, OECD Taxation Working Papers, nr. 77, OECD Publishing, Parijs, 2026

S.C.W. Douma, Democratische legitimatie van internationale belastinghervorming, NTFR 2023/1761

P. H. J. Essers, International tax justice between Machiavelli and Habermas. Klaus Vogel Lecture 2013, Bulletin for International Taxation, 68, 2, 2014

R.A. Galendi Junior, We Are in Antarctica: The Implications of Side-by-Side for Brazil, Globtaxgov, 17 juni 2026

J.L.M. Gribnau, Belastingen en ethiek: De ethische dimensie van tax planning, Tijdschrift voor Fiscaal Recht, vol. 2013, nr. 444

A. Haufler, H. Okoshi & D. Schindler, Will the Global Minimum Tax Hurt Developing Countries?, CESifo Working Paper nr. 12329, 2025 (https://www.ifo.de/DocDL/cesifo1_wp12329.pdf, laatst bekeken op 7 september 2026)

F. van Horzen, What's coming tomorrow: trouble and sorrow?, NTFR 2026/378

F. Hugger, A.C. González Cabral, M. Bucci, M. Gesualdo & P. O'Reilly, The Global Minimum Tax and the taxation of MNE profit, OECD Taxation Working Papers nr. 68, OECD Publishing, Parijs, 2024 (<https://dx.doi.org/10.1787/9a815d6b-en>, laatst bekeken op 7 september 2026)

International Monetary Fund, International Corporate Tax Reform, Policy Papers, 001, 2023 (<https://doi.org/10.5089/9798400232558.007>, laatst bekeken op 7 september 2026)

L.C. van Hulten & M.F. de Wilde, Pijler 2 in context, WFR 2023/275

M.J. van Hulten, Aiming for well-being through taxation: A framework of caution and restraint for states, Doctoral Thesis, Tilburg University, Center for Economic Research, 2019. Tevens gepubliceerd door Wolters Kluwer als onderdeel van de reeks Fiscale Monografieën, nr. 160, 2019

J.J.A.M. Korving, Side-by-Side as discordant constitutional element: what can EU Member States do?, Kluwer International Tax Blog, 12 januari 2026 (<https://legalblogs.wolterskluwer.com/international-tax-law-blog/side-by-side-as-discordant-constitutional-element-what-can-eu-member-states-do/>, laatst bekeken op 7 september 2026)

D. Majorana, Will Pillar Two Prosper despite the US Side-by-Side Arrangement?, Bulletin for International Taxation 80, nr. 11, IBFD, 2026

NOB, Reactie internetconsultatie 'Concept Wetsvoorstel veilighavenregels Wet minimumbelasting 2024', 14 juli 2026

OECD, Tax Challenges Arising from the Digitalisation of the Economy - Global Anti-Base Erosion Model Rules (Pillar Two), Side-by-Side Package: Inclusive Framework on BEPS, 5 januari 2026

L. Parada, The SbS Package and the Irony of Global Tax Cooperation, Caribbean Tax Law Journal 9, 2026 (<https://ssrn.com/abstract=6387582> of <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.6387582>, laatst bekeken op 7 september 2026)

C.A.T. Peters, The Legitimacy Of The OECD'S Work On Pillar Two: An Analysis Of The Overconfidence In A 'Devilish Logic', Intertax vol. 51, issue 8/9, 2023

M. Rizzi, Italian Multinationals Criticize OECD-U.S. Side-by-Side Model, Tax Notes International, 1 december 2025

M. Rizzi, Brazil, India Seeking Way Out of OECD Minimum Tax, Italy Says, Tax Notes International, 4 maart 2026

P.K. Siva, The Sovereign Shield: How the New OECD Pillar Two Global Minimum Tax Side-by-Side Package Restored Tax Autonomy, Preprints 2026, 2026010564 (<https://doi.org/10.20944/preprints202601.0564.v2>, laatst bekeken op 7 september 2026)

P.K. Siva & W. Byrnes, Pillar Two Side-by-Side Challenges of EU Law, Global Tax Governance, Sovereignty. Comments for a Rational Win-Win Path Forward, Kluwer International Tax Blog, 5 december 2025 (<https://legalblogs.wolterskluwer.com/international-tax-law-blog/pillar-two-side-by-side-challenges-of-eu-law-global-tax-governance-sovereignty-comments-for-a-rational-win-win-path-forward/>, laatst bekeken op 7 september 2026)

S.J. van der Vlugt, Accomodation at Any Cost: Why the Measures to Save the Global Minimum Tax Might Prove Unconstitutional, Verfassungsblog on matters constitutional, 21 januari 2026 (<http://verfassungsblog.de/eu-global-minimum-tax-legality>, laatst bekeken op 7 september 2026)

S.J. van der Vlugt, Kunnen EU-lidstaten Amerikaans exceptionalisme in het 'side by side arrangement' accepteren onder EU- en nationaal belastingrecht?, WFR 2026/99

S.J. Van der Vlugt & M.F. de Wilde, Wie maakt in Europa belastingrecht? Het Side-by-Side-pakket inzake Pijler 2 als constitutionele Catch-22, NLFiscaal, 2026(17)

D.M. Weber, The Pillar 2 - Side-by-Side Package: A Structural Breach of EU Tax Law, Kluwer International Tax Blog, 8 januari 2026

M.F. de Wilde, Toepassing Side-by-Side-pakket in Richtlijn Pijler 2, NTFR 2026/180

M.F. de Wilde, Beantwoording schriftelijk overleg Side-by-Side-pakket wereldwijde minimumbelasting (Pijler 2), NTFR 2026/539

M.F. de Wilde, Wet veilighavenregels minimumbelasting 2024 in consultatie, NTFR 2026/1118

Deze factsheet is tot stand gekomen in het kader van de samenwerking van de Tweede Kamer met De Jonge Akademie, de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW), de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO), TNO, UMCNL (universitair medische centra), de Vereniging Hogescholen en de Vereniging Universiteiten van Nederland (UNL).

Disclaimer

De Jonge Akademie, KNAW, NWO, TNO, UMCNL, UNL en VH bemiddelen tussen parlementaire kennisvraag en wetenschappelijk kennisaanbod. De informatie in het kader van Parlement en Wetenschap is afkomstig van vooraanstaande wetenschappers, maar niet onderworpen aan peer review en niet door de wetenschapsorganisaties geverifieerd.